

социални медиатори. Митологични фигури от този тип не липсват в древна Тракия - достатъчно е да споменем Орфей и Замоксис (Marazov 2006). Жреците - певци всъщност са само глава и уста, като пеещата глава на Орфей, която не престава да дава предсказания дори след като е отделена от тялото (Marazov 1995). Ето защо в състезанието на претендентите за властта, изобразено върху гръко-скитския арибал от Кул Оба, единият от синовете на Херакъл е ранен от отскачил лък в устата (Раевский 1977). Мястото на това физическо увреждане символично представя героя именно като въплъщение на сакралната функция на жреца. В антропоморфния модел на социалния космос главата/устата е емблемният жречески топос (Marazov 1988).

Известен е гръцкият обичай да се дава на покойника обол, с който да си плати на Харон превозването през реката Лете. Защо обаче ритуалната практика изисква монетата да се слага в устата, а не, например, в ръката? Това е един начин да се маркира устата като основно средство за комуникация в отвъдното след смъртта. И наистина, тъй като двата свята не могат да се виждат взаимно, аудитивният код е единственият, чрез който те могат да общуват (Marazov 1992). Сякаш отвъдното е постоянно захлупено под киней на Хадес и единственото комуникативно средство за преодоляване на невидимостта в мрака е гласът. Затова и знаците на ада са по-скоро от звуково естество: тракане на зъби, вой, вопли и т.н. (Vernant 1989). Следователно, може да се предположи, че изобразяването на устата върху полумаската има за цел да "даде глас" на мъртвия, чрез който той да отговаря на въпросите, които ще му задават в отвъдното (за орфическата доктрина, която утвърждава важноста на този диалог, вж. Йорданова-Михайлова 2005). В този смисъл те повтарят функцията на златните орфически ламели, полагани в гробовете на посветените (вж. последно Borgeaud 1991; Laks, Most 1997; Caratelli 2001).

Предлагането на няколко паралелни интерпретационни възможности не бива да учудва. Митологичното мислене е по принцип полисемантично и един знак има далеч по-голям шанс да се утвърди в традицията, ако покрива едновременно няколко семантични полета.

Погребалната златна маска, след широката си употреба в микенската традиция, е засвидетелствана в погребалните практики на Балканите към края на 6 в. пр. Хр., а в Тракия, както става ясно от маските в "Колекция В. Божков" и от "Светицата", тя навлиза половин век по-късно. Би могло да се предположи, че през 4 в. пр. Хр. на север от Хемус скъпоценните шлемове вече заменят маската (и